

การพัฒนาแนวทางระบบจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาญจนบุรี เขต 3*

DEVELOPMENT OF A SYSTEMATIC APPROACH MODEL OF THE
MARGINALIZED SCHOOL UNDER KANCHANABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ธวัชชัย อจมา

Tawatchai Artmak

ณรงค์ พิมสาร

Narong Pimsan

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University, Thailand

ณกมล ปุญชเขตต์ทิกุล

Nakamon PUNCHAKHETHIKUL

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Phranakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: tawatchai.oun1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 2) เพื่อพัฒนารูปแบบ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการ ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทำการศึกษาผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 24 คน ครูจำนวน 24 คนรวม 48 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 นำไปสู่การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เรื่องหรือข้อที่จะนำมา

* Received 8 January 2021; Revised 20 January 2021; Accepted 7 February 2021

เป็นหลักสูตรสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดการเรียนการสอนจริง 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 6) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิธีการปฏิบัติและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผลการประเมินร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอน การวัดผลประเมินผล ทุกด้านมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยมีความเฉลี่ยแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม, การจัดการการศึกษา, โรงเรียนชายขอบ

Abstract

The objectives of this article were to 1) the state of academic administration in a cooperative way of marginal schools under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. 2) to develop a participatory academic management model of marginal schools Under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 3. 3) to try out a model of academic administration with a participatory, marginalized school Under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 3 and 4) to assess the model of participatory academic administration of marginal schools. Under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 3. It was a survey research study of 24 school directors, 24 teachers, including 48 people. The research results were found that The Model of Cooperative Academic Management of Marginal Schools Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Region 3, leading to the development of educational institutions, consisting of 1) participation in subject analysis or Items that will be taken as an educational institution course; 2) participation in determining the goals of the school curriculum; 3) participation in the implementation of the school curriculum for the actual teaching and learning; 4) participation in monitoring Using the school curriculum 5) Participation in the evaluation of the use of the school curriculum 6) Participation in the revision of content, practice methods and evaluation of the use of the school curriculum. Evaluation results for the participatory academic management model of marginal schools Under

the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 3, including the development of educational institutions curriculum teaching and learning management promotion of teacher development evaluation measurement every aspect is possible and benefits with the mean values of each side at the highest level.

Keywords: Academic Management with Participation, Education Management, Marginalized School

บทนำ

การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม กล่าวคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป การศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม โรงเรียนชายขอบที่ตั้งในพื้นที่ติดชายแดน ติดชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน มีเด็กนักเรียนยากจนมาก และขาดความพร้อม จึงมีข้อเสียเปรียบหลายประการจากการประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่ามีนักเรียนระดับผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดที่ไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือนักเรียนในโรงเรียนชายขอบในทุกช่วงวัยและทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนจากโรงเรียนทั่วไปและยังมีนักเรียนในส่วนที่ต้องปรับปรุงสูงกว่าในทุกชั้น จากบทบาทหน้าที่และความสำคัญดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการที่เหมาะสมของโรงเรียนนั้นมีความสำคัญที่จะมุ่งสู่เป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์สาเหตุ ที่ทำให้โรงเรียนชายขอบมีปัญหาในการจัดการศึกษานั้นมีปัจจัยสำคัญหลายประการเช่นครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบกลุ่มสาระ ครูมีภารกิจอื่นที่รับมอบหมายมากเกินไป สื่อ วัสดุอุปกรณ์ไม่พอเพียง ไม่มีระบบบริหารจัดการที่ดี การเดินทางยากลำบากตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร การขาดผู้บริหารในบางโรงเรียน ครูและผู้บริหารผู้บริหารโรงเรียนชายขอบมีการโยกย้ายกลับภูมิลำเนา (ธนสาร บัลลังก์ปัทมา, 2557) จากการศึกษาสภาพปัญหาว่าโรงเรียนชายขอบประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านความพร้อม และ 4) การมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) จากรายงานผลการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมาหลายหน่วยงานพบว่าการจัดการศึกษาของไทยอยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ และผลผลิตทางการศึกษามีคุณลักษณะไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดไว้ว่ามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้มีความพยายามในการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเร่งด่วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งเน้นการปรับปรุงที่ผลผลิตการศึกษาโดยตรงทั้งในด้านความรู้ความคิดทักษะความสามารถรวมทั้งคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์จากสำนักทดสอบระดับชาติพบว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะความสามารถ ด้านการคิดวิเคราะห์ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2545)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาถือเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งภารกิจที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ที่ได้เน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่สถานศึกษามากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของนักเรียนบนพื้นที่เขาสูงและทุรกันดารชายขอบโดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) พบว่ามีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรวัยเรียนในพื้นที่ดังกล่าวมีเด็กตกหล่นไม่ได้เข้าเรียน 4679 คน (กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3, 2563) ของประชากรวัยเรียนที่ ตกหล่นไม่ได้เข้ารับการการศึกษา

2. เด็กที่เข้าเรียนและออกกลางคันด้วยสภาพปัญหาคิดเป็นร้อยละ 15 ของเด็กที่ออกกลางคัน 146 คน

3. เด็กที่เรียนจบการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 แล้วไม่ได้เรียนต่อในช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 9.27 ของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. ผู้เรียนบนพื้นที่ชายขอบและทุรกันดารมีคุณภาพการเรียนรู้ต่ำไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ

5. ผู้เรียนมีภาวะทุพโภชนาการสุขภาพอนามัยไม่ดี

6. ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจการรับข่าวสารด้านการรักษาและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตอย่างกว้าง

7. ผู้เรียนขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพรวมทั้งการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารและการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนโดยมีจิตสำนึกในการป้องกันสิทธิของตนเอง

จากปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนชายขอบบนเขตพื้นที่สูงด้วยเหตุผลดังกล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในพื้นที่ชายขอบให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 จำนวน 81 คน ครู 81 คน รวม 162 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 24 คน ครูจำนวน 24 คนรวม 48 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ได้ทำการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Review Form)

2.3 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ที่เหมาะสม ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์

(Interview Form) ที่ได้รับความคิดเห็นและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

3.2 การร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ที่ได้รับความคิดเห็นและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

3.3 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่เหมาะสม โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาประเด็นด้วยความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะการวิพากษ์ เพื่อปรับปรุงให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาสภาพการดำเนินการ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชายขอบในปัจจุบัน โดยการใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย นอร์ท กรุงเทพ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 โรงเรียน เพื่อขอเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชายขอบในปัจจุบัน ไปส่งให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมนัดวันรับแบบสอบถามคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

5.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชายขอบ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3

สภาพการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรกคือ การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลในภาพรวม กระทั่งได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 ประกอบไปด้วย

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เรื่องหรือข้อที่จะนำมาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดความมุ่งหมาย นำหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดการเรียนการสอนจริง ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิธีการปฏิบัติและประเมินผล

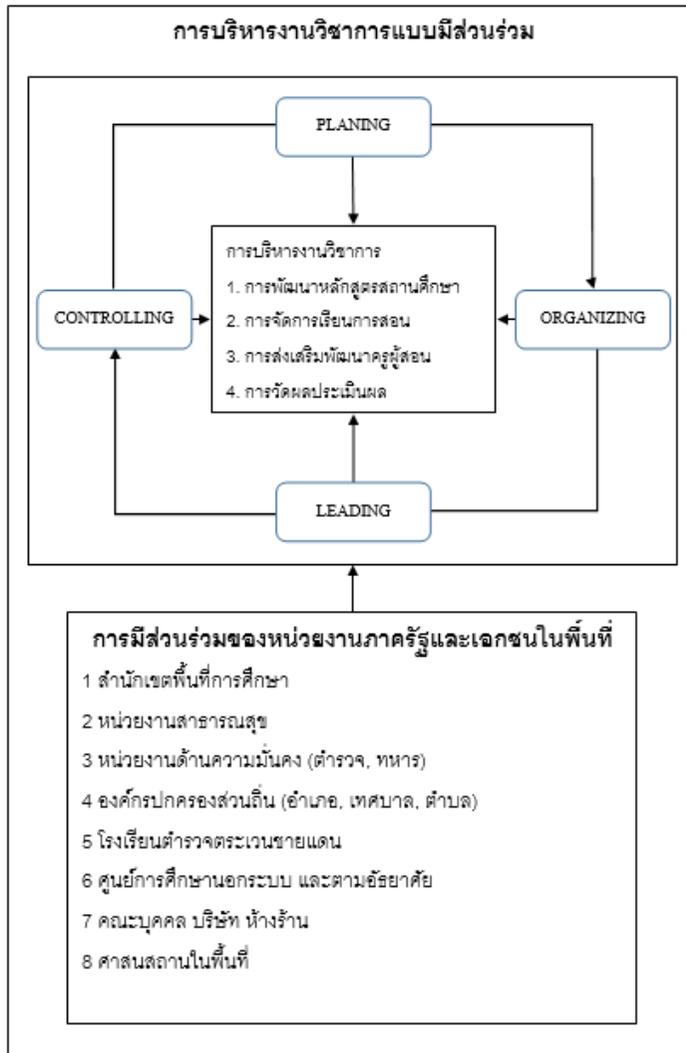
2.2 การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน การเตรียมความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ การแสวงหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) การประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่มีอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 การจัดทำแผนการนิเทศและการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน

2.3 การส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาครูผู้สอน การพิจารณาจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาครูผู้สอน การพิจารณาคัดเลือกครูผู้สอนให้ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การพัฒนาและประสานงานเพื่อเชิญวิทยากร มาทำการพัฒนาครูในเฉพาะเรื่อง การติดตามผลการพัฒนาครูเฉพาะเรื่อง การติดตามผลการพัฒนาครูผู้สอนหลังปีการศึกษา การปรับปรุงแก้ไขวิธีการพัฒนาครูทุกปีการศึกษา

2.4 การวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผนวัดและประเมินผลในแต่ละภาคเรียน การพัฒนาเครื่องมือวัดผล การกำหนดและมอบหมายให้บุคลากร

รับผิดชอบงานวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนเป็นการเฉพาะ การปฏิบัติการวัดและประเมินผล การพิจารณาผลการประเมินผล การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้วัดผล การปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือและวิธีการวัดผล ประเมินผลทุกภาคเรียน

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3

3. ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ผลการทดสอบหลังการทดลอง นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการทดลองการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และมีความคิดเห็นต่อการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนชายขอบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมเรียงลำดับของความคิดเห็น การมีส่วนร่วมการทดลองใช้รูปแบบค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรกคือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม และสถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สำหรับความคิดเห็นต่อกิจกรรมจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมเรียงลำดับของความคิดเห็น ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรกคือ การเรียนการสอนในเรื่องสวนครัว การเรียนการสอนในเรื่องแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการเรียนการสอนในเรื่องบัญชีครัวเรือน

4. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับแรกคือ การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการวัดผลประเมินผล

อภิปรายผล

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ประกอบไปด้วย 4 ด้าน

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เรื่องหรือข้อที่จะนำมาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดการเรียนการสอนจริง 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 6) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิธีการปฏิบัติและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา จากการวิจัยดังกล่าวนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชายขอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลจากการประเมินรูปแบบมีความ

เป็นเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้น นอกจากเป็นบทบาทของบุคลากรของสถานศึกษาโดยตรงแล้ว สถานศึกษาก็มีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ มาช่วยจัดทำหลักสูตรให้แก่สถานศึกษา จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวเข้าถึงและเข้าใจ ความสำคัญ ทิศทางของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่าง แท้จริง เพราะได้มีการอภิปราย การตรวจสอบ และการหาข้อยุติอย่างรอบคอบ เป็นที่แน่ชัดว่า การจัดการเรียนการสอนของครูที่ดำเนินตามหลักสูตรที่ตนมีส่วนร่วมสร้างขึ้นมานเอง จะทำให้ การจัดการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากกว่าการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีผู้กำหนดมาให้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sturman ที่พบว่า ประโยชน์หรือข้อดีของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรไปสู่สถานศึกษา คือ 1) มีความสามารถที่จะตัดสินใจให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของท้องถิ่นได้ดีขึ้น 2) มีศักยภาพ ที่จะสร้างความกระตือรือร้นระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) มีศักยภาพที่จะส่งเสริม ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้ดีขึ้น โดยชักจูงการดึงให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการ ตัดสินใจมากขึ้น 4) มีศักยภาพในการส่งเสริมให้เกิดโครงสร้างการทำงานที่มีลักษณะเป็น นวัตกรรมมากขึ้น 5) มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น หลีกเลียงหรือลดการใช้ โครงสร้างการทำงานแบบเดิมลง 6) มีศักยภาพในการนำทรัพยากรของรัฐมาใช้ เพื่อให้เกิดการ ตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมมากขึ้น 7) ลดความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ 8) เปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม (Sturman, M., 1989)

2. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน 2) การมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมด้าน สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ 3) การมีส่วนร่วมในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษา (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) 4) การมีส่วนร่วมในการประสานงาน กับแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาที่มีอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 5) การมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนการนิเทศและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 6) การมีส่วนร่วมในการวัด และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 7) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดการ เรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน จากการวิจัยดังกล่าวนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนชายขอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน การจัดการเรียนการสอน ผลจากการประเมินรูปแบบมีความเป็นเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ในอยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิทย์ โกเสนตอ และคณะ ที่พบว่า ปัจจัย ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย คือ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ปฐมวัย (โกวิทย์ โกเสนตอ และคณะ, 2557)

3. การส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาครูผู้สอน 2) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนา

ครูผู้สอน 3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกครู ผู้สอนให้ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและประสานงานเพื่อเชิญวิทยากร มาทำการพัฒนาครูในเฉพาะเรื่อง 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนาครูเฉพาะเรื่อง 6) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนาครูผู้สอนหลังปีการศึกษา 7) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการพัฒนาครูทุกปีการศึกษา จากการวิจัยดังกล่าวนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชายขอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอน ผลจากการประเมินรูปแบบมีความเป็นเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในอยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กระจก ขวัญมิ่ง และคณะ ที่พบว่า ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขในสังคมแบบพหุวัฒนธรรมมีนโยบาย ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน 2 ด้านกระบวนการเน้นการปฏิบัติจริง โดยมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียนผู้ปกครองและชุมชน (กระจก ขวัญมิ่ง และคณะ, 2556)

4. การวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนวัดและประเมินผลในแต่ละภาคเรียน 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือวัดผลในแต่ละภาคเรียน 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดและมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบงานวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนเป็นการเฉพาะ 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรวัดและประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้วัดผล 7) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือและวิธีการวัดผลประเมินผลทุกภาคเรียน จากการวิจัยดังกล่าวนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในการการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนชายขอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการวัดผลประเมินผล ผลจากการประเมินรูปแบบมีความเป็นเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในอยู่ระดับมากที่สุดในการวัดผลประเมินผลนั้น นอกจากนี้เป็นบทของครูผู้สอนและบริหารสถานศึกษาโดยตรงแล้ว การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ล้วนมีความสำคัญยิ่งในการช่วยให้การวัดผลประเมินผล มีความ ถูกต้อง วัดได้รอบด้าน ในหลายมุมมอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Print, M. ที่พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ไม่ใช่ เฉพาะแต่ผู้สอนเท่านั้น เพราะจะช่วยให้รับทราบข้อมูลจากมุมมองที่แตกต่าง และหลากหลายจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จึงย่อมดีกว่าข้อมูลจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว จากผลการประเมินความพึงพอใจ (Print, M., 1993) พบว่า กลุ่มทดลอง ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Swansburg, R. ที่กล่าวไว้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม การไว้วางใจกัน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน

ผลงานออกมามีประสิทธิภาพ เป็นการช่วยเติมเต็มก่อให้เกิดการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น (Swansburg, R., 1996)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ประกอบไปด้วย 4 ด้านและมีรายละเอียดดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เรื่องหรือข้อที่จะนำมาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา 1.2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 1.3) การมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปจัดการเรียนการสอนจริง 1.4) การมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 1.5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 1.6) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาวิธีการปฏิบัติและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 2.1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน 2.2) การมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ 2.3) การมีส่วนร่วมในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) 4) การมีส่วนร่วมในการประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่มีอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 2.5) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการนิเทศและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 2.6) การมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 2.7) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอน ประกอบด้วย 3.1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาครูผู้สอน 3.2) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาครูผู้สอน 3.3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกครู ผู้สอนให้ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 3.4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและประสานงานเพื่อเชิญวิทยากร มาทำการพัฒนาครูในเฉพาะเรื่อง 3.5) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนาครูเฉพาะเรื่อง 3.6) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนาครูผู้สอนหลังปีการศึกษา 3.7) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการพัฒนาครูทุกปีการศึกษา 4) การวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย 4.1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนวัดและประเมินผลในแต่ละภาคเรียน 4.2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือวัดผลในแต่ละภาคเรียน 4.3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดและมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบงานวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนเป็นการเฉพาะ 4.4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการวัดและประเมินผล 4.5) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการประเมินผล 4.6) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้วัดผล 4.7) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือและวิธีการวัดผลประเมินผลทุกภาคเรียน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐและ

เอกชน ร่วมมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 2) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์หรือเชิญหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน 3) ผู้บริหาร และครูควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ 4) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ และ 5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้การสนับสนุน ในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กระจก ขวัญมิ่ง และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดประถมศึกษาในเขตชายแดนไทย พม่า. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยยเรศวร, 15(พิเศษ) 124-125.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544: แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. (2563). คู่มือสำหรับสถานศึกษา การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- โกวิทย์ โกลเสนโต และคณะ. (2557). ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนตามแนวชายแดนไทยพม่าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2(2) 24-31.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2557). การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยหน่วยการเรียนรู้ เรื่องพุทธมณฑล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). เอกสารการประกันคุณภาพ การศึกษาสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ที.พี. ปรี้น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). กรอบทิศทางพัฒนาการศึกษาในช่วง แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้อง กับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559): ฉบับสรุป. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวทางการดำเนินงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

Print, M. (1993). Curriculum Development and Design. Sydney : National library of Australia cataloging in-publication entry.

Sturman, M. (1989). Don quixote: Notes including life and background of cervantes, chapter summaries and critical commentaries, purpose of the novel, technique and style, characterization, themes, questions of discussion, selected bibliography. Lincoln, Neb: Cliffs Notes.

Swansburg, R. (1996). Management and leadership for nurse management. Boston : Jones and Bartlett.